

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach	2,65 "
Na pocztę, już z odnośnikiem	2,91 "
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 "
Na pocztę już z odnośnikiem	8,73 "
Strajki inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu	
— część kwoty abonamentowej. —	

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio łam. lub jego miejsca 16 gr.
w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm.
3 łam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale
redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Piątek: † Barbary p. m.
Sobota: Sabby op. Niceta b. w.

CHOJNICE, sobota dnia 5 grudnia 1931 r.

Słońca wschód 7,25 zachód 15,27
Księżycy wschód 02,26 zachód 13,28

Więści o krótkiej treści

Mordercy śp. Wacławskiego ujęci

Wilno. — Aresztowani zostali 2 żydzi: Lejba Zał kind i Szmul Wolfin, pozostający pod zarzutem do konania morderstwa na osobie śp. Stanisława Wacławskiego, studenta Uniwersytetu im. Stefana Bato-rego.

P. wojewoda pomorski u P. Prezydenta Rzeczypospolitej

Warszawa. — P. Prezydent Rzplitej przyjął nowo mianowanego Wojewodę Pomorskiego p. Kirtikiję.

Ambasador Skrzyński u Ojca św.

Cita del Vaticano. — Ojciec święty przyjął na dłuższej specjalnej audjencji ambasadora Skrzyńskiego z małżonką.

Bankructwo banku niemieckiego

Brelin. — Istniejący od 1918 r. w Frankfurcie n. M. Bank dla handlu i nieruchomości zawiesił wypłaty.

Upadłości w Niemczech

Berlin. — Według ogłoszonej w dniu dzisiejszym statystyki w ciągu listopada zarejestrowano 1215 nowych upadłości i 935 postępowań upadłościowych. Liczby te nie obejmują tych wypadków, w których okazał się zupełny brak masy upadłościowej. W październiku rb. odpowiednio liczby wynosiły 1435 względnie 1010.

Zwyżka kursu funta

Nowy Jork. — Kurs funta podniósł się, dochodząc w chwili zamknięcia giełdy do 3.36 3/4.

Japończycy reorganizują koleje sowieckie

Ryga. — Rząd sowiecki podpisał za pośrednictwem ambasady sowieckiej w Tokio umowę z siedmiu inżynierami japońskimi, którzy mają pracować w So wjetach nad reorganizacją i usprawnieniem kolei sowieckich. Inżynierowie ci wyjechali z Japonii do Moskwy.

Na miejsce wywiezionych dzieł sztuki

Moskwa. — Centralna rada artystyczna zakupiła 350 obrazów „lepszych” artystów-malarzy Związku sowieckich. Obrazy będą oddane dla zawieszenia w muzeach sowieckich. Widocznie zajmą one miejsce wywiezionych za granicę dzieł sztuki.

Niemiec darowuje Polsce Prusy Książęce i Śląsk Opolski

Minister Finansów Rzeszy udzielił ostatnio nagany jednemu z wyższych urzędników, który w okólniku wystosowanym do podległych mu urzędów, za liczył Prusy Wschodnie i Śląsk Opolski do ziem Rzeczypospolitej Polski.

Okólnik ten dostał się do rąk nacjonalistów, którzy podnieśli z tego powodu niebывалą wrzawę.

200 milj. franków pożyczki otrzyma Bank Polski

Warszawa. — Rozeszły się pogłoski o uzyskaniu nowej pożyczki w wysokości 200.000.000 franków.

Chodzi tu o kredyt Banku Polskiego w Banku Francji w sumie 200 milionów franków. Rokowania zakończone zostały bardzo pomyślnie.

Bank Polski, posiadający bardzo poważny portfel weksli sowieckich, uzyskał w Banku Francji re-dyskont.

Po sfinalizowaniu transakcji rozpoczną się per traktacje celem ustalenia technicznej strony pożyczki.

Rewolucja w San Salvador

Londyn. 4 grudnia. W republice San Salvador wybuchła rewolucja, jak twierdzi poseł tej republiki w Waszyngtonie w związku z wyborami, które odbę-

dą się w niedzielę. Z innych źródeł donoszą, że jest to bunt wojskowy. Minister finansów został podobno zastrzelony a prezydenta republiki uwięziono.

Okręt zagrożony na morzu

Stokholm. 4 grudnia. Na Bałtyku w pobliżu wyspy Oeland rozbił się o skały podwodne parowiec niemiecki „Midburg”. Załoga jego liczy 27 ludzi. Niema żadnych wiadomości iskrowych ze statku tak,

ż obawiać się należy, że statek znajduje się w wiel kiem niebezpieczeństwie. Łódź ratunkowa, która wy pływała na pomoc, również dotąd nie wróciła.

Z pobytu ministra jugosłowiańskiego w Warszawie

Warszawa. 3. grudnia. — Wczoraj o godz. 11,30 w Ministerstwie spraw zagr. odbyło się podpisanie porozumienia między Polską i Jugosławią o stosun-kach naukowych, szkolnych i artystycznych

Powyzsze porozumienie podpisali ze strony Pol ski p. min. spraw. zagr. August Zaleski, p. min. wyzn. rel. i ośw. publ. Janusz Jędrzejewicz, ze strony zaś jugosłowiańskiej Marinkowicz, minister spraw zagr. królestwa Jugosławii. Następnie dokonano wymiany dokumentów ratyfikacyjnych konwencji konsularnej między Polską a Jugosławią, podpisanej w Bia łogrodzie w dniu 6 marca 1927 roku.

P. minister Marinkowicz złożył o godz. 12,30 wie niec na grobie Nieznanego Żołnierza. Obok pomnika księcia Józefa Poniatowskiego ustawiła się kom panja honorowa 36 pp ze sztandarem i orkiestrą z dowódcą pułku płk. Sadkiem. Z chwilą przyjazdu p. min. Marinkowicza na plac Marszałka Piłsud-skiego orkiestra odegrała hymn narodowy jugosło-wiański, poczem p. minister Marinkowicz przeszedł przed frontem kompanji honorowej. W chwili skła-dania wieńca orkiestra odegrała hymn „Jeszcze Pol-ska nie zginęła”. Po wpisaniu się do księgi pamięci kowej p. minister przeszedł przed frontem kompanji honorowej, poczem odjechał na Zamek na audjencję do p. Prezydenta Rzplitej.

O godz. 13 p. min. spraw zagr. Jugosławii Marinkowicz przybył w towarzystwie posła jugosłowiań-skiego w Warszawie p. Lazarewicza do Zamku. U wejścia powitał p. min. Marinkowicza adiutant p. Prezydenta Guzewski który przeprowadził p. mi-nistra do apartamentów zamkowych. W towarzy-

stwie p. min. spr. zagr. Zaleskiego i posła Lazarewi-cza udał się p. min. Marinkowicz do gabinetu p. Pre zydenta, który przyjął go na półgodzinnej audjencji

Jugosłowiańska prasa omawia obszernie wyjazd ministra Marinkowicza do Warszawy oraz podkreś-la, że wizyta dr. Marinkowicza posiada charakter manifestacji zbliżenia współpracy i głębokiej przy jaźni istniejącej między obu narodami. Współpraca taka według dzienników jest najlepszą gwarancją utrzymania pokoju.

W południe w gmachu Min. Spraw. Zagr. po pod-pisaniu porozumienia w sprawie stosunków nauko wych i po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych między Polską i Jugosławią nastąpiło wzajemne de-korowanie orderami polskimi i jugosłowiańskimi, Minister Marinkowicz otrzymał order Orła Białego p. min. jugosłowiański min. Lazarewicz wielką wstęgę Polonia Restituta, p. min. Zaleski otrzymał wielką wstęgę orderu Korony jugosłowiańskiej, podsekretarz stanu p. Beck, wielką wstęgę Korony jugo-słowiańskiej.

O godz. 22 p. minister spraw zagr. i pani Zale-ska wydalili raut z okazji przybycia do Polski p. mi-nistra spraw zagr. Marinkowicza. Na raucie tym obecni byli członkowie rządu, marszałkowie Sejmu i Senatu, korpus dyplomatyczny z msgr. Marmaggim na czele, duchowieństwo na czele z ks. kardynałem Kakowskim, generalicja, wyżsi wojskowi, podse-kretarz stanu, attache wojskowi państw obcych, przedstawiciele świata politycznego, artystycznego kulturalnego oraz prasy.

Kredyty międzynarodowe na roboty publiczne w Polsce

Warszawa. — Wyjechał do Genewy delegat Min. Robót Publicznych R. P. przy Lidze Narodów, któ ry uczestniczyć będzie w obradach Komisji Robót Publicznych przy Lidze Narodów, mającej rozpa-trzyć możliwość udzielenia kredytów na prace o cha rakterze międzynarodowym

Delegat Polski posiada całkowicie opracowany plan robót w Polsce, które mają charakter między-narodowy, chodzi tu m. in. o budowę wodociągów na Górnym Śląsku, ukończenie tamy na rzece Sole, bu-dowę wielkiej drogi Moskwa — Berlin itd.

Wypadek samochodowy dr. Schachta

Berlin. — Były prezydent Banku Rzeszy dr. Schacht uległ wypadkowi automobilowemu w drodze do Rostocku. Samochód z powodu ślizgawicy nagle zarzucił, wpadając całym pędem na drzewo. Auto-mobil uległ poważnym uszkodzeniom. Z wśród pa-sażerów najcięższe obrażenia odniósł dr. Schacht,

który stracił przytomność. Po nałożeniu opatrunku przewieziono go do szpitala w Wesen.

O godz. 6 wieczorem lekarze zbadali dr. Schachta i stwierdzili, złamanie dwóch żeber, pozatem nie od-niósł on żadnych obrażeń wewnętrznych. Dr. Schacht będzie jednak musiał odbyć dłuższą kura-cję w szpitalu. Jadący w samochodzie syn dr. Scha-chta i szofer doznali tylko lekkich obrażeń.

Władze wszczęły dochodzenie celem ustalenia przyczyny wypadku.

Hitler jedzie do Rzymu

Monachjum. — Z głównej kwatery hitlerowców dementują wiadomość o mającej w najbliższym cza sie nastąpić podróży Hitlera do Rzymu. Sfery kie-rownicze partji zaznaczają jednak, że podróż taka nie jest wykluczona i że Hitler, jeżeli będzie uważał za wskazane, wybierze się nie tylko do Rzymu, lecz i do innych stolic Europy.

W związku z powyższym oświadczeniem sfer kie-rowniczych partji hitlerowskiej przypuszcza się, że Hitler istotnie zamierza odbyć podróż do Rzymu, ter-min tej podróży uzależnia jednak od dalszego uk-ształtowania się stosunków politycznych w Niem-czech.

Szkolnictwo na Pomorzu

II.

Na posiedzeniu Rady Szkolnej Okręgu pomorskiego, które odbyło się w ub. tygodniu, po przemówieniu p. kuratora dr. Pollaka, p. naczelnik Fr. Sliwiński wygłosił niezwykle ciekawy i rzeczowy referat o stanie szkolnictwa na Pomorzu.

150 Tys. DZIECI W SZKOŁ. POWSZECHNYCH.

Aktualny stan rzeczy w zakresie szkolnictwa i oświaty na terenie Okręgu Szkolnego Pomorskiego zilustrował referat przez porównanie danych statystycznych w r. szk. 1930-31 z danymi cyfrowymi na początku bieżącego roku szkolnego. I tak w r. szk. 1930-31 uczęszczało do szkół powszechnych i wydziałowych na Pomorzu 140.552 dzieci, liczba sal szkolnych wynosiła 3.162, a nauczycieli było 3.156. W dn. 1 października br. liczba dzieci, uczących się w szkołach powszechnych i wydziałowych wynosiła 150.956, a sal szkolnych 3.151.

3132 NAUCZYCIELI NAUCZA NA POMORZU.

Ilość zatrudnionych nauczycieli szkół powszechnych wynosiła w październiku br. 3.132, co daje przeciętnie obciążenie jednego nauczyciela 48,2 dzieci.

Z powodu nieznacznej zmniejszenia liczby nauczycieli szkół powszechnych i równoznacznego przyrostu dzieci szkolnych wyłoniły się pewne trudności w zorganizowaniu nauki w początkach bieżącego roku szkolnego, którym zaradzono przez łączenie małych liczebnych klas siódmych i szóstych szkół siedmioklasowych i redukcję godzin nauczania w zakresie przedmiotów artystyczno-technicznych. We wrześniu 1932 r. oczekiwać należy nowej fali dzieci siedmioklasowych, dla której nie łatwo będzie znaleźć odpowiednią ilość nauczycieli.

W roku szkolnym 1930-31 czynnych było przy samorządach powiatowych i miejskich 9-ciu referentów oświatowych. W pozostałych powiatach oświatę pozaszkolną prowadzili sami inspektorzy szkolni. W dn. 1 października br. na terenie Okręgu Szkolnego Pomorskiego pracuje 5 powiatowych referentów oświatowych, 1 miejski (w Gdyni) oraz 12 nauczycieli szkół powszechnych.

Ilość zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych w porównaniu z r. 1930-31 nie uległa zmianie. Mamy w Okręgu Szkolnym Pomorskim 8 Państwowych Seminarjów Nauczycielskich, 2 Państwowe Roczne Kursy Nauczycielskie, przeznaczane dla arbitrarjentów (tek) szkół średnich ogólnokształcących i 2 Grupy Wyższego Kursu nauczycielskiego w Toruniu. Liczba etatów nauczycielskich w zakładach kształcenia nauczycieli, wynosząca w ub. roku szkolny 133 etatów, zmniejszona została na początku bieżącego roku szkolnego na 126 etatów. Zredukowano również nieco ilość godzin nadliczbowych i kontraktowych.

Państwowych szkół średnich ogólnokształcących było w ub. roku szkolnym i jest obecnie 20. Natomiast ilość prywatnych szkół średnich wzrosła, w r. szk. 1930-31 powstały dwa nowe zakłady żeńskie a mianowicie w Brodnicy i w Chojnicach. Z początkiem bieżącego roku szkolnego otwarte zostało w Gdyni prywatne gimnazjum żeńskie S. S. Urszulanek z klasami I—V oraz prywatne gimnazjum męskie Towarzystwa Szkoły Średniej z klasami I—VII, subwencjonowane przez państwo. W ten sposób Gdynia na dłuższy okres czasu ma wystarczające możliwości kształcenia młodzieży w szkołach średnich ogólnokształcących. Natomiast jedna szkoła średnia prywatna, mianowicie szkoła dr. Saagera z niemieckim językiem nauczania w Tczewie przestała istnieć, ponieważ dr. Saager zrzekł się koncesji. Tak więc Okręg Szkolny Pomorski liczy obecnie ogółem 34 szkół średnich ogólnokształcących, w tem 20 szkół państwowych i 14 prywatnych. Liczba nauczycieli w r. szk. 1930-31 wynosiła w szkolnictwie średnim 287, a z początkiem bieżącego roku szkolnego zredukowana została do 254 nauczycieli, zmniejszono też dość znacznie ilość godzin nadliczbowych i kontraktowych.

Wynikły stąd pewne trudności w zorganizowaniu normalnej nauki, które usunięte zostały przez ściągnięcie słabszych pod względem liczebnym od działów równoległych, ograniczenie pewnych zajęć nadprogramowych, jak gry i zabawy i nadobowiązkowych (muzyka) oraz przez zniesienie wyboru języka nowożytnego w kl. I w zakładach o małej frekwencji młodzieży szkolnej.

Państwowe Szkoły Zawodowe (w Chojnicach, Grudziądzu i Toruniu) liczyły w ub. r. szk. 52 nauczycieli i 484 uczniów; społeczne szkoły handlowe (w Brodnicy, Gdańsku, Gdyni, Grudziądzu, Tczewie, Toruniu, i Wejherowie) miały 66 nauczycieli i 840 uczniów; społeczne szkoły rzemieślniczo-przemysłowe (w Działdowie, Gdyni i Grudziądzu) liczyły 22 nauczycieli i 272 uczniów, społeczne zaś szkoły zawodowe żeńskie (w Grudziądzu i Świeciu) 20 nauczycieli i 145 uczniów. Z początkiem bieżącego roku szkolnego liczba szkół zawodowych, nauczycieli i uczniów zasadniczo nie uległa zmianie; podniosła się tylko nieznacznie liczba nauczycieli w państwowych szkołach zawodowych i społecznych, szkołach rzemieślniczo-przemysłowych, a zmalała w nie dużym procencie w społecznych szkołach handlowych i zawodowych żeńskich.

Kursów prywatnych i handlowych, gospodarstwa domowego, samochodowych, kroju i szycia oraz

fryzjerskich było na Pomorzu w ub. roku szkolnym ogółem 20, a w bieżącym roku szkolnym jest ich 21. Szkoła handlowa w Wejherowie z powodu słabego napływu kandydatów w bieżącym roku szkolnym nie posiada klasy pierwszej i ma być przeniesiona do Gdyni. Nadto projektuje się zorganizowanie w r. 1932 w Gdyni 3 kl. szkoły handlowej.

Losy Instytutu Handlu Morskiego i Techniki Portowej w Gdyni w związku ze znaczeniem ogólnopolskim tej uczelni zdecydowane zostaną przez Ministerstwo W. R. i O. P. Obecnie I kurs tego Instytutu został zlikwidowany, a funkcjonują tylko II i III.

Szkolnictwo zawodowe dokształcające uległo w bieżącym roku pewnej redukcji, a mianowicie podczas gdy w r. szk. 1930-31 liczyło ogółem klas 280 i godzin nauczania 2964, to w bieżącym roku szkolnym liczba klas spadła do 180, a liczba godzin do 1750.

Zamierzenia Kuratorjum, dotyczące szkolnictwa zawodowego dokształcającego idą w tym kierunku, aby tworzyć kursy dokształcające dla uczniów w tych miejscowościach, w których nie ma szkół dokształcających, aby zorganizować kursy dla nauczycieli szkół dokształcających oraz wzmocnić nadzór nad szkolnictwem dokształcającym przez podciągnięcie Inspektorów Szkolnych do współpracy w tym działaniu szkolnictwa.

NIEMA POWODU DO OBAW

BARDZO NIEZNACZNIE WYDATKI NA OŚWIATĘ ZMNIJSZONO.

Opierając się na danych statystycznych, referent wykazał, że pojawiające się w niektórych odłamach prasy alarmy o zatrważających redukcjach budżetowych, które podważają podstawy szkolnictwa i grożą całkowitym zastojem oświaty w kraju, nie mają uzasadnienia. Świadczy o tem budżet Ministerstwa W. R. i O. P., którego udział w ogólnych wydatkach państwa od czasów reformy walutowej waha się w granicach 04,14 proc. do 15,68 proc. W pierwszym półroczu bieżącego okresu budżetowego procent ten w faktycznym wykonaniu wyniósł 14,16 a w przedłożeniu rządowym na rok 1932-33 ustalony został na 14,19 proc.

Zatem wydatki na oświatę i szkolnictwo w państwie pomimo ciężkiego przesilenia gospodarczego, które jest zjawiskiem ogólnym, a nie wyłącznie polskim, nie uległy znaczącej redukcji.

Wprawdzie naturalny rozrost i rozwój szkolnictwa doznał na jakiś czas z powodu akcji oszczędnościowej pewnego zahamowania, jednakże stosowanie jak najdalej idących oszczędności jest w chwili obecnej koniecznością państwową, z pod której wydatki na oświatę wyjęte być nie mogą.

Ukaranie podpalaczy

Liczne pożary, jakie w zaskarżający sposób poczęły się mnożyć w ostatnim czasie na Pomorzu, a zwłaszcza w pow. lubawskim, spowodowały, jak już o tem donosiliśmy, policję do przeprowadzenia specjalnej akcji, skierowanej przeciwko nieujawnionym podpalaczom. Akcja ta dała już dzisiaj ciekawe wyniki, nie pozabawione w niektórych wypadkach nawet cech sensacji.

Ujawnienie podpalaczy własnych stogów po 5 latach Zemsta zięcia podpalacza.

Podczas dochodzeń w sprawie różnych pożarów ujawniono m. in. sprawców pożaru dwóch stogów z przed 5 laty. Okazało się, iż stogi te podpalił Antoni Czaplinski z Omula oraz syn jego Bernard z Zielkowa. Stogi te, które posiadały wartość tylko 400 złotych, były ubezpieczone na sumę 4000 złotych, którą to kwotę podpalacze istotnie otrzymali od towarzystwa ubezpieczeniowego.

Sprawa wyszła na jaw z powodu zdrady zięcia podpalacza Czaplńskiego, który w ostatnim czasie pokłócił się ze swoją rodziną. Zięć Czaplńskiego, który przed 3 laty nie był wtajemniczony w zbrodnię z zamiar, podczas ratowania stogów znalazł w jednym z nich butelkę z naftą. Czaplinski jednakże nakłonił zięcia, by sprawę tę przemilczał, na co się ów zgodził. Butelkę zdradziecką zakopano w ziemi. Obecnie sprawa po 5 latach wyszła na jaw. Obu Czaplńskich, ojca i syna, aresztowano i odstawiono do dyspozycji władz sądowych, które zastosowały wobec nich bezwzględny areszt śledczy.

Cieśla — Piroman podpalał, by zapewnić sobie pracę Dalej ujawnił śledztwo policyjne innego, również niecodziennego podpalacza.

Dnia 8 października rb. wybuchł wieczorem pożar w zabudowaniu rolnika Mieczysława Kleszczyńskiego w Nowym Dworze (pow. Lubawa). Pożar zniszczył dach domu mieszkalnego oraz około 43 centnary zboża i inne przedmioty łącznej wartości około 3.500 zł. Dom był ubezpieczony w dwóch towarzystwach ubezpieczeniowych na łączną sumę 7.800 zł. Bezpośrednio po pożarze podejrzenie zbrodnicze go podpalenia padło na cieśle Feliksa Makowskiego z Chrośli, którego wówczas przytrzymał i odstawiono do Sądu Grodzkiego w Nowem Mieście Po przesłuchaniu został on jednak przez sąd zwolniony.

Obecnie po wznowieniu dochodzeń w tej sprawie ujawniono jednakże nowe szczegóły, uzasadniające podejrzenie, jakie pierwotnie padło na Makowskiego. Otóż okazało się, że Makowski jest prosto zawodowym podpalaczem, uprawiającym ten niezwykle

proceder, w celu, aby w ten sposób zdobyć dla siebie pracę zarobkową przy odbudowywaniu spalonych zabudowań.

Makowski jest podejrzany o podpalenie zabudowań 5 gospodarzy w Chrośli oraz plebanji w Nowem Mieście. Makowski podpalał przeważnie budynki stare i zniszczone, które były dość wysoko ubezpieczone i które miały być odbudowane.

Makowskiego aresztowano ponownie i odstawiono do Sądu Grodzkiego w Nowem Mieście, gdzie go osadzono w areszcie śledczym.

Za podpalenie 3 lata więzienia.

Wreszcie wykryto i ukarano już podpalacza z powiatu brodnickiego, który podpalenia dokonał również z chęci zysku asekuracyjnego.

Dnia 18 czerwca rb. około północy powstał pożar w zabudowaniu rolnika Bronisława Michałkiewicza w Zastawiu (pow. brodnicki). Pożar zniszczył dom mieszkalny wraz z oborą, przyczem spaliły się dwie krowy i inwentarz martwy. Spalone zabudowanie znajdowało się w dość lichym stanie i przedstawiało wartość około 2.500 zł. Żywy i martwy inwentarz wraz z urządzeniem domowym przedstawiającym wartość najwyżej około 2.000 zł., był ubezpieczony na sumę 9.000 zł. Ponieważ podczas dochodzeń wstępnych nie zdołano ustalić istotnej przyczyny pożaru, sprawa przez władze sądowe została umorzona.

W toku dalszych dochodzeń jednak ujawniono nowe szczegóły, wskazujące, iż Michałkiewicz sam podpalił swoją zagrodę w tym celu, aby uzyskać sumę ubezpieczeniową.

Początkowo Michałkiewicz zeznał, iż ogień powstał od uderzenia pioruna. Stwierdzono jednakże, iż w dniu pożaru nie było wogóle żadnej burzy. Wówczas Michałkiewicz zmienił zeznanie, podając, że pożar podłożył widocznie ktoś obcy. Na podstawie tych i innych jeszcze poszlak Michałkiewicza aresztowano i odstawiono do władz sądowych w Brodnicy. Onegdaj odbyła się w tej sprawie przed sądem Okręgowym w Brodnicy rozprawa sądowa, w wyniku której Michałkiewicz skazany został na karę 3 lat ciężkiego więzienia. Żona Michałkiewicza, którą podejrzywano, iż współdziałała z mężem, dla braku dowodów winy, została uwolniona.

25-letnia rocznica śmierci śp. arcybiskupa Stablewskiego

(KAP) Z końcem listopada odbyło się nabożeństwo żałobne za duszę śp. ks. arcybiskupa Florjana Stablewskiego. Nabożeństwo żałobne w obecności J. Em. ks. arcybiskupa Prymasa Hłonda odprawił JE. ks. biskup Dymek Jak wiadomo, śp. arcybiskup Stablewski przyczynił się ogromnie do rozwoju życia religijnego i narodowego w Wielkopolsce. Powołał do życia Towarzystwo Katolickie robotników, rzemieślników, terminatorów, bractwa matek chrześcijańskich, tężyzności itd. Wydał szereg listów pasterskich o kwestji społecznej, założył pisma „Przewodnik Katolicki”, „Ruch chrześc. społeczny” i wiele innych, wydał szereg dzieł z zakresu kaznodziejstwa. Za jego rządów wzniesiono nowe seminarjum, wiele świątyń w obu archidiecezjach.

Z Pomorza

KRADZIEŻ.

Cekcyn, pow. tucholski. Niedawno temu gospodarzowi Barwikowi z Zamarłego skradziono kilka gęsi. Sprawcy kradzieży wylamali kraty w oknie, sąd dostali się do wnętrza chlewu. Niebawem złodziei wykryto, gdyż gęsi te zabite, ale nieoskubane, przywieźli na targ celem sprzedaży. Obecnie tam policjantowi wyłożone na sprzedaż gęsi wydawały się podejrzane. W toku pytań „właściciele” gęsi przyznali się do kradzieży.

LICYTACJA

— W ubiegłym tygodniu odbyła się tutaj sprzedaż drzewa z lasu państwowego. Cena drzewa nie różni się od roku ubiegłego.

ZEBRANIE DZIECI ŚW. DZIECIĘCTWA JEZUS

— W niedzielę dnia 29 ubm. zaraz po nieśporach, odbyło się zebranie dzieci stowarzyszonych w św. Dziecięctwie Jezusa, na którym ks. prob. Rosenbiter wygłosił przemówienie o roku kościelnym.

ŚMIERTELNY WYPADEK W ZAJĄCZKOWIE.

Tczew. — Dnia 2 bm. wydarzył się nieszczęśliwy wypadek na dworcu w Zajączkowie. Podczas przeciągania wagonów kolejarz Bigus Jan najechany został przez wagon Nieszczęśliwy poza urwaniami prawej nogi odniósł ciężką kontuzję ciała, tak, że po odstawieniu do szpitala zmarł.

UTONAŁ W JEZIORZE.

Kartuzy. Listowy Dawidowski, przejeżdżając na rowerze przez słabo zamarynięte jezioro, Miechucińskie, zarwał się w oddaleniu około 100 metrów od brzegu i utonął. Nieszczęśliwy liczył 27 lat życia i osierocił żonę z małym dzieckiem.

GROŹNY POŻAR.

Grudziądz. Groźny pożar wybuchł w zagrodzie rolnika Teofila Ulatowskiego w Wydrzenie. Szalący żywioł w krótkim czasie strawił dom mieszkalny oraz oborę, w której znajdowały się dwie krowy i cztery wieprze. Wartość spalonego obiektu wynosi około 2.600 zł.

Gospodarstwo rolnika Ulatowskiego było ubezpieczone na sumę 6.500 zł.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 4 grudnia 1931 r.

DZIŚ WESELE LOWICKIE

Dziś w piątek 4 bm. odbędzie się zapowiadany występ zespołu Teatru Regionalnego z jego głośnym widowiskiem Wesele Lowickie (Księżok się zyni). Teatr przybywa do nas w pełnym komplecie z własną orkiestrą, chórem i baletem. Ze względu na ogromne zainteresowanie widowiskiem radzimy wcześniej zapatrzyć się w bilety które są do nabycia w księgarni „Dziennika Pomorskiego”. Sala będzie należyście ogrzana.

NIEDZIELNĄ IMPREZĘ NA LODZIE

której program już podaliśmy na rzecz bezrobotnych urzędującej komisji, składającej się z następujących osób.

Pp. dr. Zalescy starost., burm. dr. Sobierajczykowie, w-przez Staruszkiewicz, dr. Bełkowsky, Kaźmierczyk, mjr. Dobrzański, dr. Korzeniowski, apt. Zieliński, inż. Załuscy, Krzemiński, dr. Neumannowie, mec. Radwański, Alfredowie Szyszczewscy, prof. Szczepański, kpt. Muellerowie.

TARG

wielki na bydło i konie, odbędzie się w Chojnicach w czwartek dnia 17 grudnia rb.

ŻAŁOBNA MSZA ŚW. ZA DUSZĘ ŚP. STANISŁAWA WACŁAWSKIEGO

członka OWP. studenta Akademii Wileńskiej, który zginął z rąk żydowskich na bruku wileńskim w obronie praw narodowych, odbędzie się w niedzielę dnia 6. 12. 31 o godz. 7,30 w kościele parafjal. w Chojnicach

Członkom O. W. P. i Młodych podaje się powyższe do wiadomości, celem brania udziału w M-zy św.

Kierownik O. W. P. Młodych
Stanisław Wiśniewski

MECZ

W niedzielę dnia 6. 12. 21 odbędzie się ostatni mecz piłki nożnej na stadionie miejskim o godz. 1,30 pomiędzy II drużyną Chojniczanką a Z. D. C.

GROŹBA NOWEJ REDUKCJI POBORÓW PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przygotowuje okólnik, pozwalający samorządom na cofnięcie dodatku komunalnego i zrównujący w ten sposób pensje pracowników samorządowych z poborami urzędników państwowych. Dodatek komunalny przewyższał jak wiadomo, pensję państwową o 15 proc. a ewentualna redukcja dotyczyłaby zarówno pracowników umysłowych, jak i fizycznych.

Jak donoszą pisma warszawskie, wiadomość o ewentualnej redukcji dodatku wywołała wśród urzędników miejskich po pewnym uspokojeniu, jakie zapanowało w tych sferach w ostatnich tygodniach nowy ferment. W sprawie tej ma się odbyć specjalna narada Związków Pracowników Miejskich w Warszawie.

PRZEDŁUŻENIE GODZIN HANDLU PRZED WIGILIĄ BOŻEGO NARODZENIA.

W czasie od 18. do 23 grudnia włącznie zezwolenie jest w dniu powszednie przedłużenie czasu sprzedaży towarów i otwarcie sklepów, zakładów i innych miejsc zawodowej sprzedaży wymienionych w ustępie pierwszym art. 1 oraz w art. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 28 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. U. R. P. nr 38 pzo. 364) o dwie godziny, jednakże nie dłużej niż do godz. 21.

W niedzielę, dnia 20 grudnia rb. dozwolone jest wykonywanie handlu od godz. 13-tej do 18-tej.

Kontrola koni w Chojnicach

A. 1) Do kontroli koni mają być doprowadzone wszystkie konie zdadne z dow. toż. z m. Chojnic,

2) Magistral. m. Chojnice podzieli ilość koni zdanych na dwie części i wyznaczy doprowadzenie ich w odpowiednim dniu, zgodnie z poniższym planem.

3) Do kontroli przybędzie urzędnik prowadzący ewidencje koni z księgami ewid. „Z” i „N” oraz skrowidzem.

4) Wyznaczy plan spędu i lokal z stołami, krzesłami, opałem, światłem i kwaterą.

5) Zapewni asystencję Policji Państwowej.

KONTROLA EWIDENCJI KONI W POWIECIE.

B. 1) Naczelnicy gmin zbiorą wszystkie dow. toż. od właścicieli koni „Z” i „N”.

2) Przybędą do kontroli z księgami ewidencyjnymi „Z” i „N” oraz dow. toż. ułożonymi według liczby porządkowej odpowiedniej księgi ewid.

KONTROLA KONI.

1) Naczelnicy gmin dopilnują by właściciele do prowadzili wszystkie konie zdadne wraz z dowodami tożsamości.

2) Naczelnicy wzgl. ich zastępcy przybędą z księzkami ewidencyjnymi „Z” i „N”.

3) Zapewnią asystencję Policji Państwowej.

KONTROLA DOW. TOŻ. I KS. EWID.

1) Naczelnicy gmin zbiorą od właścicieli wszystkie dowody toż. „Z” i „N” i przybędą do kontroli z ks. ewid. i dow. toż. ułożonymi według liczby porządkowej odpowiedniej ks. ewid.

2) W miejscowościach w których odbędzie się kontrola ewid. koni zapewnią w myśl § 39 „Instrukcji dla urz. gm.” plac do kontroli koni, lokal z oświetleniem i opałem oraz kwaterą.

P L A N

kontroli ewidencji koni w pow. chojnickim w r. 1931.

CHOJNICE — Plac Piastowski, 18. 12. o godz. 8,15

Chojnice miasto

CHOJNICE — Plac Piastowski, 19. 12. o godz. 8,15

Chojnice miasto

Do kontroli stawiają się następujący naczelnicy gmin z wszystkimi dow. toż. i ks. ewid.

CZERSK — Magistrat, 16. 12. o godz. 8,30 — Bądzmierowice, Bąk, Bielawy, Cisewo, ob. dw. Cis-Niezurawa, Gotep, Karsin, Klaskawa, Kurcze, Klonia, Legbad, Lubnia, Lutom, Łąg, Łosiny, Malachin, Miedzno, Mokre, Objezierze, Odry, Osowo, Podrabiona, ob. dw. Ryteł, gm. i obsz. dw. St. Juńcza, Twarożnica, Uboga, Wdzydze Tucholskie, Zapędowo, Żukowo

CHOJNICE — Starostwo, 17. 12. o godz. 8,15 — Blumfeld, obsz. dw. Bachorze, Charzykowy, Chociński Młyn, Chojniczki, Ciechocin, Ciecholewy, Coldanki, Dergowice, Godkowice, Granowo, Angowice, Jarcewo, Jerzmionki, Jeziorki, Kamionki, Kłodawa, Konarzyny, Konarzynki, gm. i obsz. dw. Krojanty gm. i obsz. dw. Lichnowy, Lukonje, Moszczenica, Niwy, Nowacerkiw, gm. i ob. dw. Nowydwór, Nowawieś, Ostrowite, Ogorzelniny, Pawłowo, Pawłowski, Powalki, Racławki, Silno, Sławęcín, Stepmowo, Szenfeld, Zamarte, Zbeniny.

BRUSY — lokal p. Przewoskiego, 21. 12. o godz. 8,45 Brusy, Borsk, Czarniz, Czarnowo, Czapiewice, Czernica, Czyczkowy, Dąbrowy, Dąbrowa, Gieldoń, Głowczewice, Górki, Huta, Kaszuba, Kosobudy, Kruszyny, Laska, Leśno, obsz. Lubnia, Lędy, M. Chełmy, Małe Glińno, Męcikał, Przymuszewo, Przytarnia, Orlik, Rolbik, Skoszewo, Swornegacie, Wiele, W. Chełmy, Windorp, Wysoka - Zaborska, Zalesie, Zabno

LIPNIENICE — lokal p. Lipińskiego, 22. 12. o godz. 9 Borowy Młyn, Borzyszkowy, Brzeźno, Glińno, Kiedrowice gm. i obsz. dw. Kiepin, Lipienica, Luboń, Łąki, Mielno, Ostrowite, Osusznicza, Pradzona, Pradzunka, Wojsk, Zapceń, Zielona-Chocina, Życheć.

STAROSTA POWIATOWY:

wz. M. Semrau referendarz.

Dobre usługi
w każdej kuchni oddają

MAGGI ego
kostki buljonowe

ZEBRANIE SMP. ODDZIAŁ MŁODSZYCH.

Zebnanie odbyło się wczoraj pod przewodnictwem wice-prezesa SMP. Jako goście przybyli na zebranie ks. patron Borzyszkowski, drh. prezes Behlke i sekretarz drh. Samula. Po zagajeniu odczytano protokół z ostatniego zebrania, poczem wice-prezes wygłosił krótki referat o szkodliwości alkoholu i walce z nim. Alkohol spożyty choćby w małej ilości już szkodzi naszemu organizmowi, zabija bowiem pewną ilość białych ciałek krwi, które służą do niszczenia chorobotwórczych bakterij. Alkohol ujemnie działa na nasz mózg będący głównym ośrodkiem nerwowym, wywołuje, tak często dziś spotykana chorobę nerwową u młodzieży. Alkohol pozątem wiedzie ludzi do grzechu, jest w dużej mierze powodem wszelkich nieszczęść jak chorób tak zwanych kleśkowych np. gruźlicy. Znaczny procent wypadków przy pracy następuje wskutek podchmielenia, zwłaszcza gdy robotnik ma do czynienia ze skomplikowanymi maszynami. Pożary bardzo często spowodowane są zaproszeniem ognia w stanie podchmielenia. Chociażby ze względu na te tylko skutki należy walczyć z alkoholem. Aby jednak walka ta toczyła się mogła, muszą być spełnione dwa warunki: osobiste wyrzeczenie się alkoholu i organizacja walki; nie może się ona bowiem opierać na jednostce ani na przysłowiowym „słomianym zapale”, ale musi mieć pewne wytyczne. Walka ta odbywać się może trzema sposob. tj. przez: prawodawstwo, uświadczenie zewnętrzne i wewnętrzne.

Po referacie drh. prezes omawiał sprawę urządzania gwiazdki w dniu 3 stycznia w lokalu p. Węsierskiego. Następnie głos zabrał przybyły ks. patron Borzyszkowski, który mówił na temat „Kim będziesz?”. Człowiek idąc przez życie samopas niewiele zdziała i stanie się nieużyteczną jednostką w życiu społecznym. Zastanowić się zatem trzeba dokąd dążymy, kim będziemy. Przygotowanie do pracy za wodowej daje nam majster, przygotowanie zaś społeczne da nam organizacja katolicka, w której wyrobimy się organizacyjnie i społecznie, stając się jednostkami wartościowymi dla naszej Ojczyzny. Przygotowanie takie otrzyma każdy, kto wstąpi w szeregi SMP, by potem zająć stanowisko po starszych i dać przykład pokoleniom przyszłym. Po wolnych głosach i odśpiewaniu pieśni „Wszystkie nasze dzienne sprawy”, zamknął drh. wice-prezes zebranie.

Wiadomości meteorologiczne

Dziś po południu: Nadal silne wiatry z południa naogół pochmurno, pod wieczór skłonność do spadów śnieżnych **Sobota:** Silne wiatry, przeważnie z południowo zachodu, pochmurno, opady, prawdopodobnie najpierw śnieg, potem deszcz. **Niedziela:** Opady dalszy wzrost temperatury.

Miesiąc grudzień

Aczkolwiek zima kalendarzowa przychodzi dopiero dnia 21 grudnia, to jednak najczęściej już od początku tego miesiąca zaczyna się właściwa pora zimy, chociaż nie zawsze ze śniegiem i mrozem. Przedewszystkiem dnia ubywa coraz więcej, ostatnie pozostałe liście opadają z drzew, zimno przenikliwe i ponury wygląd krajobrazu jeszcze przed datą 21 grudnia zdradzają już porę zimową.

Lud nasz wiejski, skłonny do przepowiadania pogody uważa, że jeżeli cały grudzień jest suchy i mroźny, to lato będzie suche i upalne. Natomiast jeżeli:

„Mroźny grudzień, wiele śniegu,
Żywy rózek będzie w biegu”.

Najpopularniejszą wróżbą pogody jest św. Barbara (4 grudnia). W tym dniu mówią po wsiach:
„Kiedy na Barbarę błoto,
Będzie zima jak złoto”.

Jest jeszcze inna przepowiednia: „Św. Barbara po wodzie, Boże Narodzenie po lodzie” albo też odwrotnie: „Jak gęś na Barbarę chodzi po lodzie, to będzie Boże Narodzenie po wodzie”.

Już od połowy grudnia radują się wszyscy na „Gody”. Godami nazywają po wsiach Boże Narodzenie, a zwłaszcza uroczystą Wigilię z obfitą wieczernią świąteczną. I te święta są wyrocznią pogody, jak naprzykład:

„Wigilia piękna a jutrznia jasna,
Będzie stodoła za ciasna”....

albo też:

„Wigilia jasna, święty Jan ciemny,
Obiecują rok przyjemny”

Gdy na Boże Narodzenie pola są zielone, to według tej meteorologii ludowej będą one na Wielkanoc śniegiem przyprószone. Dosadniej mówi o tem następujące przysłowie: „Po trawie Gody, na Wielkanoc lody”.

Kiedy już miną święta Bożego Narodzenia, w ludzi wstępuje otucha, ponieważ, dnia przybywa już po trochu i choć zima dokuczy, jeszcze później, snują się już myśli o słońcu i o wiosnie.

KAPUSNIAK UKRAIŃSKI (na 6 osób).

PROPORCJE: 4 kostki buljonowe MAGGI'ego, 1 i pół funta kiszzonej kapusty, 1 łyżkę masła, 200 gr. kaszy perłowej, 75 g. wedzonej słoniny, sól.

SPOSÓB PRZYRZĄDZANIA: Przyrządzić rosół z 4 kostek buljonowych MAGGI'ego. Wycisnąć mocno kiszoną kapustę, kwas dać do rosolu, a kapustę drobno posiekać i w rondlu dusić z masłem do miękkości, podlewając ją rosolem.

Do tej zupy podaje się kaszę perłową lub tatarską, prażoną z słoniną, pokrajaną w kostki.

Z KINA.

MONTE CARLO

czarowna operetka wyświetlana jest od dziś w tym kinie. Akcja rozgrywa się w Monte Carlo. W filmie tym Jeanetta Mc Donald znana już zaszczycenie z pięknego filmu dźwiękowego „Parada Miłości” rozszerzyła znacznie zakres swych artystycznych możliwości. Jesteśmy pewni że film ten stanowić będzie prawdziwą atrakcję w kinie i zyskać będzie całkowite uznanie publiczności.

Gleba Piłsudskiego w Poznaniu

Poznan, dnia 3. XII. 1931 r.

Warunki: 100 kg. woz. 100 kg. woz. 100 kg. woz.

Zyto	26,75 - 27,25
Pszonica	24,75 - 25,25
Jęczmień przemysłowy	21,50 - 24,00
Jęczmień browarowy	26,50 - 28,00
Owies	24,25 - 24,75
Mąka z. 65% w. work.	39,75 - 40,75
Mąka p. 65% w. work.	37,50 - 39,50

RUCH W TOWARZYSTWACH

W piątek dnia 4 bm. o godz. 8 wieczorem w hotelu Polonja zebranie **Koła Chrz. Demokracji** na które zaprasza się członków oraz sympatyków.

Zarząd.
Zebranie Koła Polek odbędzie się w piątek, dnia 4 bm. o godz. 5 popoł. w salce w strotwie. Wykład wygłosi p. dyr. Matysikowa. O jaknajliczniejszej udziale członków uprasza uprzejmie Zarząd.

Sodalicia Marjańska żeńska. Rekolekcje dla Sodalicii odbędą się w kaplicy tuł. klasztoru począwszy od piątku dnia 4 bm. do wtorku 8 grudnia br. o godz. 7,45 wieczorem.
Zarząd.

T. G. Sokół — Piątek dnia 4 grudnia rb. o godz. 8 wiecz. w lokalu drh. Węsierskiego odbędzie się pogadanka, na którą zaprasza się wszystkich druhów ćwiczących ze względu na ważność omawianych spraw. Człolem! Naczelnictwo.

Zebnanie Związku Inwalidów Woj. R. P. Koło Chojnice odbędzie się dnia 6 grudnia 1931 r. o godzinie 1-szej popołudniu w salce lokalu p. Januszewskiego. O liczny udział członków prosi Zarząd.

